

Hadak

Útján

Bajtársi Híradó

A Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének tájékoztatója

LXX. évfolyam

2019. január-február-március

563. szám

Jármy Tamás: A brazíliai MHBK és a Sao Paoloi magyar kolónia vázlatos ismertetése

Kedves Gergő,

mielőtt hozzákezek a brazíliai leíráshoz, szeretném neked megírni, hogy milyen élmény volt nekem, aki 1936-os vagyok, és feleségemnek is a legutóbbi Hadak Útján számokat olvasni, ahol részben az emigrációról, részben a cserkészetről lehetett olvasni.

Beodray Feri volt az egyik, aki toborozta a szétszóródott gyerekeket - köztük engem is - a különböző bajorországi falvakban és parasztházaknál Tann vidékén az 1947-es évben (amikor részt vettem a Mittenwald-i cserkész táborban is). Előzőleg édesanyám tanított otthon, majd a passau-i magyar menekültiskolában tettem le a második és harmadik elemis vizsgát.

Feleségem, született Nyíró Katalin, a São Paulo-i leánycserkész csapat tagja volt 1954 óta és nagyon sok kedves vezetőjük nevét látta az említett beszámolómban. Különben mint kislány, ő is járt a feffernitzi bábszínházban és a háború végén a kommunizmus elől menekült magyarok kellerbergi táborában, azután pedig a klagenfurti táborban.

Most tehát megpróbálom összeszedni azokat az adatokat, amik a brazíliai MHBK-ra és más magyar egyesületekre vonatkoznak. 1994 óta viselem a helyi MHBK pénztárosi hivatalát és a pénztárkönyvből tudom csak az adatokat előszedni, így a São Paulo-i főcsoportról csak nagyon vázlatosan tudok írni, a megalakulása idejében még nem éltem Brazíliában.

A brazíliai főcsoport az 1950-es évek elején alakult meg és az első főcsoportvezető v. Nyíró Péter vezérkari őrnagy volt, aki a Don-kanyarban is harcolt. Leendő apósom is, aki alatt nagyon aktív volt az MHBK-élet,

Hadak Útján Bajtársi Híradó -

**A Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének
tájékoztatója. Indult 1949 áprilisában
Ausztriában ill. Bajorországban, "MHBK
Központi Tájékoztató" címen.**

**Az MHBK-t alapította Zákó András m.kir.
vezérőrnagy Klagenfurtban 1948-ban.**

**World Federation of Hungarian Veterans
Official Review, Quarterly Periodical**

Megjelenik negyedévenként, ISSN 0847-2599

Kiadó/Publisher: Simonyi László, MHBK
központi vezető, Chicago

Főszerkesztő/Editor: Dr. Tóth Gergely

Nyomda/Printing: Weller Publishing, Toronto

A szerkesztő levelezési címe:

Dr. Tóth Gergely

400 NE 35th Ct., #5

Oakland Park, FL 33334, USA

Email: hadakutjan@yahoo.com

Az emailben továbbított gépelt anyagot kérjük
lehetőleg simu word-formátumban elküldeni.

Minden címváltozást kérünk az alábbi címre:

Mátrai Géza

P.O. Box 5762, Station "A"

Toronto, ON

M5W 1P2, Canada

Minden előfizetési díjat, hozzájárulást, Zrínyi
Alap járadékot kérünk erre a címre kiállítani és
postázni, lehetőleg USA dollárban:

MHBK Treasurer

5903 N Knox St.

Chicago, IL 60646, USA

Beküldött kéziratokat és fényképeket nem
őrzünk meg és nem küldünk vissza. A
szükséges javítás és a rövidítés jogát
fenntartjuk. A névvel aláírt cikkek nem
feltétlenül tükrözik a szerkesztő és a kiadó
álláspontját, s azokért mindenkor a cikkíró
felelős. Folyóiratunkban megjelent írásokat –
a szerző és lapunk megnevezésével – más
újságok és honlapok szabadon átvehetik.

Lapzárta:

Március, június, szeptember ill. december 1.

**Az időről-időre fellépő helyhiány kapcsán
megértésüket kérjük, amennyiben lehet, a
beküldött anyagot a következő számokban
közöljük.**

A tartalomból:

-Elhunyt Miklósházy Attila püspök

-Az emigrációs csoportok hírei

-Köszöntjük az MHBK új pénztárosát

-Csendőrnapi, és Don- és Horthy-évfordulók

-Megemlékezések, programok a tél folyamán

-Halálhírek, méltatások, rövid hírek, levelek

saját helyiséggel. Ebben az időben sok bajtárs élt még São Paulóban, akik aztán részben továbbvándoroltak, részben már nincsenek köztünk. Múltkor a cserkészek karácsonyi ünnepélyén találkoztam egy barátommal, aki emlegette, hogy az akkori fiatalok – mármint az ötvenes években – mennyire szerettek találkozni az MHBK termeiben, és hogy ott rendszeres előadások folytak, de huncutkásan emlegette, hogy a táncmulatságok is nagyszerűek voltak.

Feleségem mint akkori kislány csak az MHBK termeiben rendezett karácsonyi ünnepélyre emlékszik. Megemlítendő, hogy a brazil II. világháborús volt harcosok egyesülete is sokszor meghívta ünnepélyekre az MHBK-tagokat, dacára annak, hogy nem ugyanazon az oldalon harcoltak. Az akkori zászló, amit a nőegylet varrt, még ma is részt vesz a São Paulo-i magyar kolónia ünnepein, mellékelek egy képet, ahol a Szent Imre kápolnájában megemlékeztünk idén is a hősökrol a havi magyar szentmisén.

Nem tudom, ki volt a következő főcsoportvezető, ezek az adatok nincsenek meg, de a nálam levő pénztárkönyv 1968 december elsejétől lett megkezdve v. Almay Béla vezérkari ezredes és főcsoportvezető által, amikor is a létszám 126 MHBK-tagot számlált. Ehhez még hozzáadódik 14 fő a Szent László csoportból és 10 fő a Vitézi Rendből. Ebben az időben is aktív szerepet játszott az MHBK a magyar kolónia életében, előadásokkal és a helyi hatóságokkal való kapcsolatok révén, ismertetésekkel a magyar életről és az emigráció jelentőségéről. Almay Béla a tüzér szellemet képviselte a minden évben megtartott Borbála-nap ünneplésével a saját lakásán, ahol szeretettel fogadott mindenkit.

Hozzá kell még fűzni, hogy Almay volt az első brazíliai cserkészmegbízott is, és neki sikerült nyélbeütni a fiú és lány cserkészcsapatok hivatalos megszervezését São Paulóban.

A cserkészzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy São Paulóban már a harmincas évek alatt is volt cserkészelet és magyar iskola is, amit aztán a II. Vh. alatt az itteni hatóságok megszüntettek. A háború után számos kivándorló család került Brazíliába, főleg São Pauloba és Rio de Janeiroba, ahol a cserkészet megindult 1949-ben, majd São Paulóban 1952-ben. São Paulóban a magyar bencés papok iskolájában voltak a cserkészyűlések szombatonként, minek előtte a tagok részt vettek a magyar ismeretek óráin is, ahol nyelv-, irodalom-, történelem- és földrajzoktatás volt. A cserkésziparancsnokok a bencés páterek voltak, Simon Bálint a fiú és Toth Veremund a lánycsapat-vezető.

1973. augusztus 2-án Mohai Szabó Béla százados, és az emigrációban felszentelt református lelkész vette át a főcsoport vezetését. Intenzív munka folyt ebben az időben, előadásokkal, adakozásokkal, bajtársi segítséggel, amint látom a pénztárkönyvből. Mohai Szabó volt a kolónia egyik lelke és buzdító, példás katonája a magyarságnak São Paulóban, rengeteget dolgozott és mindenütt ott volt, dacára annak, hogy nem volt saját gépkocsija. Temetésén tömegesen jelentek meg a São Pauló-i magyar kolónia tagjai.

1990. szeptember 15-től Nedavaska Vilmos volt m.kir. őrmester és fegyvermester, aki már mint helyettes csoportvezető is szerepelt Mohai Szabó mellett, vette át a vezetést. Ebben az időben már nagyon lecsökkent a létszám, kb. 20 főre, és neki jutott az a nehéz feladat, hogy megtartsa a magyar katona szellemét és lelkesítse és összetartsa a bajtársakat. Halálával 2009-ben megszűntek a gyűlések és

már nem volt olyan tag, aki részt vett volna a II. világháborúban, csak olyanok, akik tisztelték a katona szellemet. Így voltak még továbbra is olvasói a Hadak Útjának, s még ma is vannak egy páran.

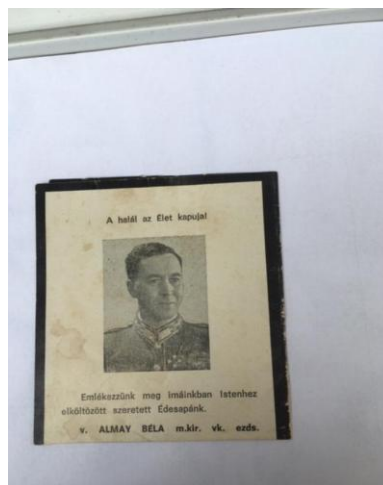
Írok egy ízelítőt is a brazíliai magyar kolóniáról. Mint az MHBK is, az ötvenes években sok magyar egyesület jött létre, a cserkészlet, a mérnökök és az iparosok egyesületei. Már a háború menekültjei érkezése előtt is volt komoly magyar közösségi élet São Paulóban a harmincas évek óta, mint a Segélyegylet, a magyar iskola és a cserkészlet is az iskola keretében, a református templom és a katolikus misszió. A II. Vh. alatt az itteni hatóságok megszüntették a magyar iskolát és a cserkészletet is. Persze ez nem csak a magyar egyesületekkel történt meg, de a német, olasz és japánokkal is.

Külön meg kell említeni a bencés papok érkezését 1947-1949 körül és a Szent Imre Kollégium alapítását. A kezdeti szerény iskola nagyon kifejlődött az évek során és most São Paulo egyik legrangosabb középiskolája. Továbbra is a termeiben vannak a cserkészgyűléseink és a magyar kolónia ünnepei.

Kulturális szempontból is sok tevékenységet kell felsorolni: a korábbi Délamerikai Magyar Hírlap és vasárnapi magyar rádióprogram, a Könyves Kálmán Szabadegyetem előadásai, a nemzeti ünnepek megtartása (március 15, augusztus 20 és október 23). Nagy sikere van a néptáncsoportjainknak, az 1968-ban alakult Pántlika együttesnek, a Zrínyi táncsoportnak, a Ropogósoknak és a Sarkantyúnak, ahol a kisgyerekek kezdik a tánc tudományt, hogy továbbra is legyen utánpótlás a felnőtt csoportokba. A Magyar Ház, ami eredetileg a Segélyegylet terméiből keletkezett, továbbra is otthona a kolónia legtöbb eseményének.

vitész Nyírő Péter

vitész Almay Béla

Nt. Mohai Szabó Béla

Borbála-ünnepély, jobbról Nedavaska Vilmos

Az MHBK-zászló a 2018-as Hősök miséjén

Szeretném még megemlíteni két huszártiszt teljesítményét, akik a brazíliai emigrációs időben mindketten külön-külön ménestenyésztéssel foglalkoztak. Kátay-Mössmer Antal, aki a Magyar Huszártisztek Világközössége - HTK brazíliai vezetője is volt (2014-ben írtam róla többet neked halálakor). A másik Kenessey Miklós volt, akinek a könyve, *A magyar királyi méneskar és a méneskari huszárok története* 2000-ben jelent meg a Sárvári Huszár Múzeum Baráti Köre kiadásában.

Az itteni magyar kolónia vívmányaihoz tartozik még, hogy São Paulo állam képviselőházában október 23-án 2006 óta hivatalosan is megemlékeznek a magyar közösségről és a Forradalomról (Dia da Hungria), valamint São Paulo város egyik kis terének elnevezése a Magyar Népről (Praça do Povo

Hungaro). Ezt a 1996-ban avatták fel és Árpád fejedelem emlékműve díszíti.

Emléktábla a mindenkori magyar hősök emlékére Sao Paolo Morumbi negyedében a magyar bencés alapítású templom kriptájában, fölötté Szent László faragott szobra. (Fotó: Jármý)

Legutóbbi, 2018/4-es számunkban jelent meg **néhai Nt. Bernhardt Béla, Verbó Zoltán és Bócsay Zoltán** méltatása. **Goór György (Sydney) rövid válasza** is közlésre érdemes, hiszen már igen kevesen vannak köztünk, akiknek ilyen messzi személyes emlékeik vannak.

Kedves Gergő! Köszönettel nyugtázom a legújabb Hadak Útját. Mindhárom elhunytat ismertem. Nt. Bernhardt Béla itt élt Ausztráliában 1967-ig. Ő volt a cserkészarancsnok is. Verbó Zoli évfolyam társam volt. Tízen voltunk híradósok, akiket 1944. november 15-én avattak, ma már talán csak én élek. Bócsay Zoli pedig alattam járt egy évvel, szerettem, leveleztem vele. Édesapjával együtt vacsoráztunk 1943-ban a budai Zöldfa étteremben, Ő tanított meg arra is, hogy a pezsgő egy kis vörösbor hozzáadásával még ízletesebb. Mindhárom jó barátom volt. Nyugodjanak békében! És Szappanos István visszaemlékezése is remek! Bajtársi szeretettel Gyurka

Honfi János Győző, a Szent László Rend Dél-Amerikai törzsszéktartója jelentése Buenos Airesből:

Többször résztvettünk az Argentin Tisztiskola különböző rendezvényein, az argentin hadsereg ünnepeire készülve pedig a Colegio Militar de la Nacion 150. évfordulóján is, együtt az argentinai magyar nagykövetségünkkel. Megbeszéléseket tartottunk a Tisztiskola igazgatójával is. Terveink, ahogy a Hadak Útján 2017/2. (556.) számában már jeleztem, a következők: egy tudományos könyv kiadása Czetz János tábornok életéről, majd egy forgatókönyv készítése. El szeretnénk érni az argentin hatóságoknál Czetz János itteni tábornoki rangra emelését, mivel Argentínában csak ezredesi rangja van. Ez év október 11.-ére pedig Ludovikás küldöttséget szándékozunk fogadni.

2018 decemberében v. Imre László, Rendünk főkapitánya kérésére az argentin tisztiskola baráti vezetőinek kitüntetések adtuk át egy bajtársi vacsora keretében, ami nagyon meghatotta őket. A kitüntetettek a következők : General de Division Carlos Alberto Podio, az argentin hadsereg tanügyi igazgatója , General de Brigada Agustin Humberto Cejas, a Colegio Militar de la Nacion igazgatója, Ruben Freytes, a hadsereg ceremoniafelelőse, és German Carrillo Noble, a tisztiskola történelemtanára. A kitüntetések átadására Dr. Gelényi Csaba nagykövet urat és Dr. Jorge Purichelliné Dobosi Szabó Évát, argentinai magyar intézményeink szövetségének elnökasszonyát kértem fel. Az ünnepi vacsorán magyar közösségünk vezetői is részt vettek.

Bajtársi szeretettel ölel, János

Csoportképünkön, állnak balról jobbra: Honfi János Imre (Szent László lovag), Coronel Ruben Freytes, Arq. Redl Erzsébet, a Magyar alapítású Szent László Iskola igazgatója, Paál Magdolna, a Buenos

Aires-i Hungária Klub elnöke, Retezár Mónika (Czetz János rokona), Coronel Guillermo Drueta, Szt. László kitüntetett, a Tisztviskola tanára, Dr. Gelényi Csaba nagykövet, Gral. Agustín Humberto Cejas, a Colegio Militar de la Nación igazgatója, Dr. Aldo Vizcaino, a CEMIC kórház igazgatója, Prof. German Carrillo Noble történelemtanár, és Lg. Honfi János Győző. **Ülő sor:** Prof. Carrillo Noble felesége, Cnel. Freytes felesége, Gral. Cejas felesége, Prof. Wagner Gabriella de Vizcaino, az Argentínai Magyar Katolikus Szövetség elnöke, Dobosi Szabó Éva, és Luciane Lago kisasszony.

Horváth Lajos (Toronto): Meglátogattuk Reviczky Pál őrmestert

Ma szép idő volt, a hó elment, csendes szél fújdogált, kedvem támadt a látogatásra. Már régen eszemben volt, hogy meglátogadjuk Reviczky Pált, aki már 102 éves.

Amikor 100 éves volt, akkor a lánya itthon volt az USA-ból és a magyar katolikus templomunk báltermében rendezett egy kis fogadást a szép kort megért édesapjának. Hatalmas tortát rendelt, még a Kat. Nőegylet is besegített egy kis műsorral még szebbé tenni a napot.

Pali és felesége Ilonka 1945 után jöttek ki Kanadába. Pali végigharcolta a keleti frontot őrmesteri rangban a tűzérségnél. A Don-kanyarból gyalogolt vissza, de nem akart a kommunizmusban élni, így kimenekültek a kislányukkal. Elmesélte, hogy a visszavonulásakor a dunaföldvári hídfőnél voltak bevetve, a túlsóoldalon már a ruszok aknavetővel lőtték a magyar állásokat. Egyik alkalomkor bemérték, egy akna a közelében robbant, honvédő társát darabokra vágta, de őt elkerülte a lövés hatása, ám a hatalmas robbanás megrongálta a hallását. Azóta gyengén hallott, csak hallókészülékkel tudtuk megérteni egymást.

Először Ontario dohányföldjein dolgoztak, majd mikor megtakarítottak egy kis pénzt, bejöttek Torontóba. Még vegyeskereskedést is nyitottak hentes árukkal. Jól ment az üzlet, nagy volt a kereslet a magyar áruk iránt. Úgyesen hasznosították a keresetüket és egymás után vásároltak házakat és bérletbe adták ki. (Toronto lakosságának fele jelenleg is bérlő!)

A Reviczky családot gyakran meglátogattuk, főleg miután az élete párja eltávozott, egyedül élt, de mi gyakran hazavittük autóval a szentmise után, miután már nem tudott autót vezetni. Pali mindig megajándékozott a kertjéből gyönyörű virágokkal, sosem jöttünk el Tőle virág nélkül.

Felkerestük tehát, akartam látni, hogyan éli egy magyar őrmester, hős katona utolsó éveit. Megnyugodva láttuk, hogy emberi méltósággal és gondoskodásban él egy szép "carefree lodge" nyugdíjas otthonban! Itt Kanadában a bentlakók átlagos életkora a férfiaknál 82 év, 84 a nőknél. Pali közel 102 évével alaposan meghaladta az átlagot! Még szemüveg nélkül olvassa az újságot, így találtuk mi is kerekese székében. Hallása már gyenge... A Jóisten éltesse még sokáig!

Horváth Lajos, közel 90 éves 56-os szabadságharcos, a paksi börtön 56-os szökevénye

---

Február 25.-e a kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja – soha nem felejtethetünk. Szintén kegyelettel emlékezünk a budavári kitörés évfordulójára, a Jóisten nyugosztalja a hős védőket.

A központi vezető üzenete

Kedves Bajtársak és Bajtársnők!

Hetvenhat évvel ezelőtt, 1943. január 12-én kezdődött a 2. M. Kir. Hadsereg kálváriája a Don folyó melletti állásokban. A harc rettenetesen egyetlőtlen volt, a szovjet ember- és páncéloshorda megállíthatatlan ereje áttörte vékony frontunkat és a hadsereg elvesztette a csatát, bár hősiességben nem volt hiány. De az nem volt elég, a szovjet fergeteg szétvágta seregeinket, és a megmaradt alakulatfoszlányok visszavonultak. Ezután kezdődött Magyarországnak a háborúból való kiugrása előkészítése. Hiába, mert az egyesült hatalmak már megkezdték Hazánk és egész Kelet-Európa odadobását a szovjet orosz hatalomnak. Emlékezzetek az elesettekre, nyomorékokra és Hazánk szerencsétlen sorsára, ami ezek után következett.

Más: Egészségi okokból Máriaházy Pál pénztárosunk, sokévtizedes nagyszerű és köszönetet érdemlő önkéntes munkája után lemondott. Helyét ifj. Jankovich Sándor, volt tagtársunk fia tölti majd be. **Kérem, hogy mind a Chicagói Főcsoport tagjai, mind minden más MHBK-s (főcsoportok, magánszemélyek stb.) a Zrínyi Alapra szóló adományt erre az új címre szíveskedjenek beküldeni:**

Mr. A. Jankovich Consultants, Inc., 4507 West Lawrence Ave., Unit 107, Chicago, IL 60630, USA

A Zrínyi Alapra való évi csekkeket kérem szépen 2019. június 30-ig beküldeni.

Chicagói Főcsoportunk: az évi tagdíj (család-házast \$35, egyedülálló \$25) beküldését szintén kérem június 30-ig.

Kellemes nyári pihenést kívánok Mindnyájatoknak. S imádkozzatok Hazánk további sikeres fejlődéséért!

Bajtársi szeretettel, Simonyi László központi vezető (Chicago)

Itt küldjük jókívánságainkat az MHBK központi vezetőjének, Simonyi Lászlónak Chicagóba, aki február 25-én komoly szív műtéten esett át sikeresen. Mielőbbi teljes felépülést! – a szerk.

**Részletek Dobozy István VRNT, az MHBK Délausztráliai „Zákó András”
főcsoportvezetője, az MHBK Központi Vezetőjének Ausztráliai Helyettese
jelentéseiből Adelaide-ből, a helyi MHBK Értesítő 2018 november-decemberi és
2019 január-februári számából, kivonatosan:**

Bajtársak!

A november 4.-én tartott évi közgyűlésünkön 19-en voltunk jelen. (...) A jelenlegi tagok létszáma nyegyven személy, Dél-Ausztráliában 30 és Victoria államban 10. A Bajtársi Értesítőnket a Központi Vezetőségnek és az Adelaide-i Állami Könyvtárnak is küldjük.

A Magyar Harcosok Bajtársi Közössége megalakulásának 71. évében vagyunk. A zászlónkra feltűzött szalagok történelmi eseményeket örökítenek meg. A Bocskai Klára leány-cserkész-csapat 1976-os üzenete így szól: „Csak előre, édesfiam!”. Célkitűzéseinket így végeztük mi is éveken át. Tagjaink most is csak előre nézve a mások megsegítésén dolgoznak, amit nem azért tesznek, hogy maguknak jutalmat nyerjenek, hanem az Istenbe vetett hit vezeti őket a szeretett továbbítására.

A munkában azonban sokszor türelmetlenek és elkeseredettek vagyunk. Nem látunk előre, nyugtalankodunk, nem tudjuk tisztán, hogy mit kell tennünk a jövőben. Olvastam egy történetről, ahol a gyermek sokat aggódott azon, hogy mit tehet egy adott helyzetben. Erre az édesapja azt kérdezte tőle: Amikor utazásra készülve várjuk a vonatot, mikor adom neked a menetjegyet? A gyermek gondolkodva azt válaszolta, amikor felszállunk a vonatra. -Gondolj arra, hogy a Mi Atyánk a Mennyben is tudja, hogy mikor van szükségünk dolgokra, amit idejében meg is ad. Ne szaladj Tőle előre, mert amikor eljön az ideje és belenéz a szívedbe, megtalálod az erőt, amire szükséged lesz. – Éppen idejében!

Mi is így kaptuk a munkát a közösségi életben. Előre nem tudtuk, hogy mit fogunk tenni. De egyszerre kivilágosodott a munkakör: Elődeink halála után át kellett venni a főcsoportunk vezetését, Ákos bajtársunknak a Karitás Egyesület fenntartását, Magdolna bajtársnőnknek, Hugi néninek az áldozatos munkát, Katinak a Magyar Rádió vezetését és így tovább mindenkiről mondhatnánk valamit, amit a közösségért tesznek.

Egy a fontos számunkra, az Istenben való bizalmunk és a kitartás a hitben, mert mindent megkapunk munkánk elvégzésére, amikor szükségünk van rá.

Aztán van, amikor elkeseredünk, mert nem úgy történnek dolgok, ahogy azt mi elképzeltük. Pedig ha átgondoljuk, minden reggel ima közben beleegyezzük, hogy legyen meg az Isten akaratára „úgy a mennyben, mint a földön is”. Vagyis úgy, ahogy egy operáció előtt beleegyezzük a műtétbe, azzal a reménnyel, hogy utána testileg jobban fogjuk érezni magunkat, a lelki javunkra is jóváhagyjuk a Mi Atyánk akaratát. Már előre jóváhagytuk a szükségünkre szóló gyógyítást, ezért el kell fogadjuk a napi megpróbáltatásainkat. Ne keseredjünk el, nem a mi akaratunk kell beváljon naponta, hanem Isten akaratára.

Az ima, Isten ígéje és az Istenünk felé vezető útnak a kivilágosítása legyen fontos számunkra, mert a Bajtársiasságnak ez a legnagyobb feladata.

A Dél-Ausztráliai “Zákó András” Főcsoport tagjai: v. Altorjay-Arnoul Éva, Antal Ferenc és Éva, Antal Christa, Berekally Magdolna, Borbási Margit, Bödő György, Csejthey Marika, Dobozy Mariandl és István, Farkas Sándor, Fekete Árpád, Herendi Márta, Jakab G.István és Marika, v. Kiss Katalin, v. Lakatos Kálmán, von Muenster Christa, Dr. Nagy Ákosné Magdolna OAM, v. Nagy Ákos, Nagy Ferenc, Óry László OAM, Robert Újházy Katalin, Scheer Jutka, Nt. Szabó Attila és Zsuzsa, Szalay Rózsa, Szöllősi Margit és István, Wetherellné Szent-Ivány Ildikó.

Elfriede Franzl

25/09/1927 – 08/11/2018

Rövid kétheti szabadságunk első napjaiban fájó szívvel értesültünk kedves feleségem, Mariandl édesanyja haláláról. Azonnal hazautaztunk az ügyek intézésére. A november 4.-én tartott közgyűlésünkön még velünk volt. Ilona leányunk és Erin unokánk segítettek az ebéd felszolgálásában és akkor készült egy utolsó fénykép a négy generációnkról, amit közismert fényképészünk, Berekally Magdolna/Húgi néni bajtársnőnk örökített meg. Az anyósom nem értette a magyar nyelvet, de velünk együtt bekapcsolódott a magyar közösségi életbe. Védnöki jegyet vett a Magyar Találkozókon, tagja lett a Karitás Egyesületnek, így az MHBK-nak is. Vasárnapokon pedig a Regnum Mariánum magyar templomban volt velünk. A Jóisten adjon Neki örök nyugodalmat.

Március 15: Megemlékezés a Délausztráliai Magyar Egyesületek Szövetsége rendezésében, 2019. március 17.-én az Adelaide-i Magyar Klubban.

És egy kis emlékezés: Visszalapozva **Értesítőnk** számaint, csupán 33 évet, **1986-ban Berekally István volt főcsoportvezetőnk az alábbi szavakkal** üdvözölte bajtársainkat:-

„Örömmel tudatom, hogy „Bajtársi Értesítőnk” szerkesztését, összeállítását Polgári Rudolf titkár bajtársunk önként elvállalta, és felesége Sárika bajtársnőnk gondoskodik nyomdába juttatásáról. Hajtogatását, címzését és postázását már évek óta Fekete Kálmán volt főcsoportvezető és Jakab István volt főtítkár bajtársaink végzik olyan odaadással és fiatalos lendülettel, mintha kor szerint nem is tartoznának a legidősebb bajtársaink közé. (...)

MHBK: Világszervezetünk ereje a magyarság érdekében önként vállalt szolgálatában és a feladatok tökéletes végrehajtásában rejlik. A Dél-Ausztráliai Magyar Szövetség - mintegy 12 szervezet – vezetésében bajtársaink példásan helyt állnak. Manapság a kívülállóknak természetesnek tűnik, hogy az egyesületek eredményesen működnek, vallási, kulturális, szociális és nevelő célkitűzéseiket beváltják. Ehhez általában csak annyi a hozzászólásuk, hogy “csak dolgozzanak, mert szeretik csinálni!” Csak egyet elfelejtene, vagy helytelenül gondolják. Hogy ebben nem a „mert szeretik” a lényeg, hanem a fajtánkért való aggodásuk és a helytállás... (...)

Tizenkét évvel ezelőtt – Mindszenty hercegprímás urunk látogatása idején (1974-ben - a szerk.) Őeminenciájának feltűnt valami, melyet rögtön ki is hangsúlyozott. „Amerre csak nézek” – jegyezte meg felém fordulva – „mindenütt ezeket a szép jelvényeket látom a gomblyukakban – mondja fiam, mit jelképeznek ezek?” -A Magyar Harcosok Bajtársi Közösségnek jelvényei – feleltem –, mi mindenütt ott vagyunk, ahol a magyarságért dolgoznunk kell.

Bajtársak! Mi történt tizenkét év óta? Néhányan tudják, hogy mindenütt ott vagytok, de a jelvények sok esetben hiányoznak a gomblyukakból... Viseljétek büszkén MHBK-jelvényeiteket, mely hűséges magyar helytállásokat jelképez. Hazánkért küzdő szellemi harcunk megállás nélkül továbbra is folytatódik, melynek mindannyian megalkuvást nem ismerő, derék részesei vagytok.”

Wetherellné, Szent Ivány Ildikó OAM, 1941. augusztus 31 – 2019. február 16, Adelaide

Fájó szívvel értesültünk szeretett bajtársnőnk elhunytáról. Ildikó (*aki v. Lakatos Géza vezérezredes unokája – a szerk.*) több szervezet tagjaként hűséggel szolgálta hazánkat itt az emigrációban. Sok rendezvény szervezését példásan tervezte, mindig szem előtt tartva, hogy a szabadság tüzét az igazság szeleivel kell ébren tartanunk. Az 1956-os megemlékezéseket többször angol nyelven is rendezte, hogy a meghívott ausztrál méltóságok, miniszterek, szenátorok, képviselők, valamint nemzetiségi vezetők is megértsék a „szovjet gyalázatot”, amit a védtelen magyarsággal tettek.

Ildikó édesapja Dr. Szent Ivány József a háború után érkezett Ausztráliába. A család újra egyesült az 1956-os Szabadságharc után, amikor felesége, Mária néni is lányukkal, Ildikóval Ausztráliába menekülhetett. József bajtársunk az elejétől kezdve tagja volt MHBK-szervezetünknek, amit később Mária néni és Ildikó bajtársnőnk is folytattak.

Ildikó, hűséges munkájának elismeréseként, több kitüntetésben részesült. Így a Szent László Társaság (1861) és Rend, a Vitézi Rend és az ausztrál állam elismerésében is.

Őszinte részvétünket küldjük kedves férjének Péternek, gyermekeinek és családjuknak. Emlékét kegyelettel megőrizzük. Nyugodjék békében!

Elhunyt Miklósházy Attila SJ, a külföldön élő magyarok nyugalmazott püspöke

December 28-án a Toronto melletti Pickeringben, a jezsuiták idősek otthonában, 87 éves korában elhunyt Miklósházy Attila. A Jézus Társaságának tagja 1989-től 2006-ig a külföldön élő magyar katolikusok püspöke volt. Január 2-án Torontóban a magyar Szent Erzsébet templomban imádkoztak az elhunytért, majd szentmisét mutattak be a lelki üdvéért; 3-án a St. Michael's katedrálisban gyászmisét tartottak, temetése a Szent Ágoston szemináriumban volt.

Budapesten az elhunytért január 9-én a Jézus Szíve Jezsuita Templomban mondott gyászmisét utóda, Cserhádi Ferenc, a külföldi magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott esztergom-budapesti segédpüspök.

Köszöntjük az MHBK új pénztárosát

Mária házy Pál (Chicago), aki hosszú évekig végezte önkéntesen az MHBK pénztárosi teendőit, korára való tekintettel lemondott tisztségéről. Ezúton köszönjük neki áldozatos, pontos munkáját! Egyúttal köszöntjük új pénztárosunkat, ifj. Jankovich Sándort, akinek nemrég elhunyt édesapja is m. kir. katonatiszt volt. Ez egyben azt is jelenti, hogy a befizetések, hozzájárulások módja is változik.

Nem USA-dollárban történő befizetések:

Bank of America, NA
555 California St., San Francisco, CA 94104
Swift code: BOFAUS 6S, Account nr.: 2910277307822

Befizetések USA-dollárban:

Bank of America
222 Broadway, New York, NY 10038
Swift code: BOFAUS3N, Account nr.: 291027737822

USÁ-n belüli átutalás a “Hadak Útján” támogatására:

MHBK-INTL

Account nr.: 291027737822, Wire routing: 026009593

Papírcsekkel történő befizetés:

A csekket kérjük kiállítani “MHBK” névre, és postázni a pénztárosnak:

MHBK Treasurer

5903 N Knox St., Chicago, IL 60646, USA

Felhívás

Tisztelt Nemzetes Rendtársaim, keresztény Hazánkat szerető Magyar Testvéreim!

A Történelmi Vitézi Rend főkapitánya, v. Hunyadi László kérésére továbbítom ezt a petíciót, a több ágra szakadt Vitézi Rend egyesülésének az érdekében.

Száz éve, hogy a trianoni "béke"-diktátummal hazánkat Krisztus mellé keresztre feszítették, szétszabdalták, megalázták, sárbataposták. Ekkor ebben a borzasztó traumában lévő megcsonkított országban vitéz nagybányai Horthy Miklóst pajzsra emelték, hogy mentse meg megcsonkított, töredék hazánkat a pusztulástól.

Ezeréves történelmünket meghatározta a keresztény hazáért való önzetlen vitézi kiállás és virtus amit szent királyaink méltányoltak és megjutalmaztak. Eme ezeréves vitézi múlt tovább élt és él a nemzetben, amit 1920-ban Horthy Miklós a vérző hazában, a Vitézi Rend megalapításával örök időkre megpecsételt. A Vitézi Rendbe való felvétellel jutalmazta mindazokat, akik vitézségükkel kimagasló teljesítménnyel adóztak a haza oltárán. A Vitézi Rend a haza alapját és gerincét kell hogy biztosítsa. Majdnem 100 év elteltével a VR sok mindenben ment keresztül, ami többfelé szakadásához is vezetett.

A Rendhez méltó lenne a 100 éves jubileumához közeledve az egységet megint helyreállítani. Ezzel tartozunk alapítónknak, vitéz nagybányai Horthy Miklósnak és hazánknak, mert csak egy egységes Vitézi Rend képes és méltó a keresztény Haza szolgálatában való küldetésének eleget tenni.

Kedves Rendtársaim, kedves Barátaim, ezt a petíciót én már aláírtam, most kérlek Benneteket, hogy Ti is szorgalmazzátok aláírásotokkal a Vitézi Rend újraegyesülését. Ez nem csak egy Vitézi Rendtag kötelessége, hanem minden keresztény magyar értékrendszerben gondolkodó honfitársunké.

Rendtársi és baráti szeretettel, Isten áldásával
lg. vitéz Érczhegyi István törzskapitány, Ausztria

Dobai Miklós: “Nincs kerek évforduló, de az ország nagyjaira akkor is emlékezni kell. **Most van évfordulója, hogy** nagy önuralommal viselt méltatlan és igazságtalan portugáliai száműzetésben, **Estorilban elhunyt vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország volt kormányzója.**”

In memoriam: vitéz nagybányai Horthy Miklós. Hatvankettő esztendeje - 1957. február 9-én - adta vissza lelkét Teremtőjének

A régi, 1956-os fotón az egykori kormányzó, aki nemsokkal földi elmúlása előtt néz a fényképezőgép lencséjébe, amely tükröt mutat neki s nekünk.

Igen, a magyarság története egyfajta tükör, amelybe, akár akarjuk, akár nem, de bele kell néznünk. Nem csupán az igazságtétel végett, hanem önvizsgálatunk miatt is ez a kényszerűség. Az építő vitákra, a gondolatcserekre igenis szükség van, nem intézhetjük azzal a dolgot, hogy "Horthy kormányzó megosztó személyiség", majd úgy hagyjuk!

Hiszem, hogy ki kell beszélnünk az elmúlt időt, feldolgozni, majd tovább lépni. A múlt arra szolgál, hogy tanuljunk belőle.

Tudod, az igazság a részletekben bújik meg! Csak az érdemes a megörökítésre, ami valóban megtörtént, minden szépítés és túlzás nélkül. Ennek lehet csak hitele, megtartva a törvényt, mindig csak az igazat szabad és kell elmondani, hogy tanulhasson belőle az utókor. Igaz az a latin mondás: a történelem az élet tanítómestere, de csak akkor, ha az igaz, és nem tudatosan ferdített valótlanokból áll össze.

Valahogy így van, azzal a negyedszázaddal is, amelyet ún. Horthy-érának kereszteltek el, és így van ez magával a kormányzó személyével is. A történészek dolga az, hogy konszenzusra jussanak az egykori államférfiről és az objektív igazság kerekedjen felül a balról vagy jobbról jövő elfogultsággal bíró érzelmi alapon működő beidegződéseken.

Felvetődhet a kérdés, hogy van-e egyáltalán igény a mai társadalomban, hogy valós képet ismerjen meg ebből az időszakból és Horthy Miklós személyiségéről? A válaszom: Igen, és megalapozott! Az igazságról beszélni kell. Mindig és minden körülmények között:

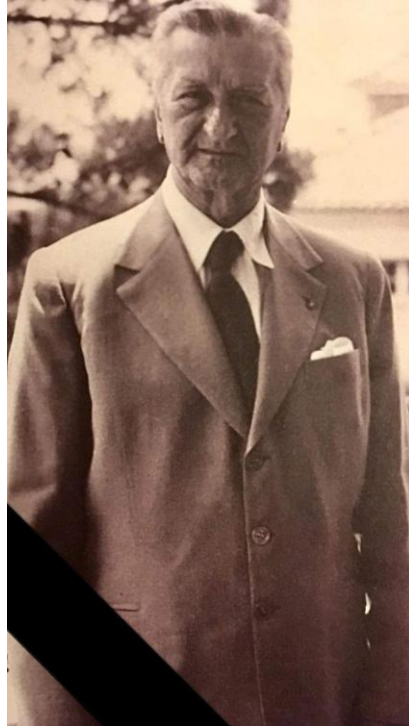
„Kérve kérlek az Isten és a Krisztus Jézus színe előtt, kérlek: hirdesd az igét, állj elő velem, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő, feddj, ints, biztass teljes türelemmel és tanítással. Mert lesz idő, amikor az egészséges tanítást nem viselik el, hanem saját kívánságaik szerint gyűjtenek maguknak tanítókat, mert viszik a fülük. Az igazságtól elfordítják a fülüket, de a mondákhoz odafordulnak. Te azonban légy józan mindenben, a bajokat szenvedd el, végezd az evangélista munkáját, töltsd be szolgálatodat!” (Pál Apostol üzenete - részlet)

Mondom, a felvétel az egyik utolsó, ami a kormányzó úrról készült, hogy majd hitem szerinti rövid idő után, dísz legyen, egy Horthy Miklósról elnevezett múzeumnak.

Most a halálának évfordulóján egy fekete bársonyszalagot tettem rá...

Így hajtva fejet mindannyiunk nevében, a hadügyminiszter, Magyarország kormányzója, a Nemzeti Hadsereg fővezére, az otrantói tengeri csata hőse, a Vitézi Rend főkapitánya, Ferenc József szárnysegéde, az Osztrák-Magyar Haditengerészet utolsó főparancsnoka, a XX. század legnagyobb államférfija előtt. Isten óvja, ember őrizze dicső emlékezetét! Így legyen!

Zetényi-Csukás Ferenc, Horthy Miklós Társaság, elnök

Nagy László Gerő ny. ezredes, a HOHE alelnöke kérésére tesszük közzé az alábbi:

Jubileumi felhívás volt Ludovikásokhoz:

A M. Kir. Ludovika Akadémián és testvérintézeteiben végzett, még élő tisztek 2019. szeptember 24-én saját kérelmüket követően **GRÁNIT** diplomát kaphatnak a Ludovikán. Mindazon tiszteknek, akiket 1944-ben a **hadapródiskolákon** avattak - 75 év után a Zrínyi laktanyában - a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja pedig Díszemléklapot ad át 2019. szeptember 26-án.

A jelentkezés a HADAK ÚTJÁN Bajtársi Híradó szerkesztősége címén keresztül történik (lakcím és telefonszám feltüntetésével), levélben vagy emailen (hadakutjan@yahoo.com).

Lipcsey Vajda István (Budapest, a HOHE Ellenőrző Bizottsága elnöke): Akikről nem szabad elfeledkezni

Zsebeházi István (1810-1866) Tengődön született. Szerette családját, feleségét, három gyermek apja volt. Rövid írásomban szeretnék emléket állítani neki és bemutatni egy vitézt, aki 1828-ban hivatásos katonának állt. Majd 19 évi katonáskodás után 1847 végén kérelemmel fordult a Vármegyéhez, otthagyva a császári szolgálatot, s az 1848-as forradalom vívmányainak megvédésére a Nemzetőrséghez állt. Az így a Tolna megye által is megszervezett 2000 fő nemzetőrt Bács megyében az ókéri táborba vezényelték.

A Galíciából hazavezényelt Zsebeházi Bács megyébe kapott kinevezést. István nádor királyi helytartó és Batthány Lajos miniszterelnök Karassay József őrnagy mellé hadnagyi ranggal nevezte ki. A hadügyminiszter a Győrben megalakított 23. Honvédszászlóaljhoz, Görgey Feldunai Seregéhez osztotta be. Az itt teljesített eredményes szolgálatot mutatja a tény, hogy Kossuth előterjesztésére a hadügyminiszter 1848. november 13-án már főhadnagyi kinevezését hagyta jóvá. 1848. január 7-én áthelyezték a 8. huszárezredhez. Ezt követően Mészáros Lázár hadügyminiszter január 16-i hatállyal Zsebeházi főhadnagyt századossá léptette elő.

A hazáját és a katonai pályát szerető huszárszázadost tettei alapján méltán érték a katonai kitüntetések, a szabadságharc hűséges katonájaként. Hálával emlékezünk rá, s a forradalmak összes hős honvédőjére!

Ig. Kenyeres Dénes nyá. alezredes: Megemlékezés a doni eseményekről és koszorúzás a hírös városban

Kecskeméten az elmúlt évtizedekben kialakult hagyomány szerint a HOHE, a Történelmi Vitézi Rend és az 1956 Magyar Nemzetőrség területi szervezetei rendezésében 2019. január 13-án, a doni áttörés 76. évfordulóján a Kecskeméti Nagytemplomban emlékeztek meg a 2. Magyar Hadsereg hősies harcairól és bekövetkezett tragédiájáról. A szentmisét dr. Finta József plébános celebrálta, emlékbeszédet Kenyeres Dénes, a HOHE Kecskeméti Területi Szervezet elnöke mondott. A szónok beszédében kiemelte a kecskeméti magyar királyi 13. Könnyű Hadosztály, és a m. kir. Zrínyi Miklós 7. Honvéd Gyalogezred elszánt és hősies harcait, a magyar katonák nagyszerű helytállását az utóvédharcokban, valamint a visszavonulás során tanúsított áldozatos és önfeláldozó küzdelmét. A 200 ezer fős 2. Magyar Hadsereg, a rendkívül hideg időjárási viszonyok között vívott harcainak és a gyötrelmes visszavonulás során elvesztette állományának több mint a felét. -A szertartás zárásaként elénekelték a Himnuszt.

A templomból történő díszkivonulást követően koszorúzás volt a főtéren álló II. világháborús hősi emlékműnél. Kenyeres alezredes köszöntötte a megjelenteket. Az emlékművön fel vannak tüntetve mindazon alakulatok hadrendi számai, amelyek a két háború között Kecskeméten állomásoztak és részt vettek a II. világháborúban. E világhégés során a kecskeméti harcosok közül több mint háromezer fő áldozta életét a hazáért.

Koszorút helyezett el Kecskemét Megyei Jogú Város nevében Dr. Mák Kornél alpolgármester, a HOHE területi szervezete nevében Kenyeres Dénes, a Honismereti Egyesület Bács-Kiskun megyei szervezete képviselőjében Székelyné Kőrösi Ilona, a Történelmi VR nevében pedig v. Tiszavölgyi István megbízott törzskapitány. A koszorúk és virágok elhelyezése után az emlékezők elénekelték a Szózatot.

Ratkay Zoltán Imre (Mosonmagyaróvár): A donra emlékeztünk

A doni áttörés 76. évfordulójára emlékeztek a HOHE helyi szervezete tagjai Mosonmagyaróvárott, Darnózselin. Január 13-án az Óvári Szent Gotthárd templomban Bodó Zoltán plébános misét mondott a doni elesett hősökért és áldozatokért. A szentmise után az Óvári temetőben lévő II. Világháborús emlékhelyhez vonultunk zászlóval. Hegyi László vezényelte le az ünnepséget, a Himnusz eléneklése után Ratkay Zoltán köszöntötte a résztvevőket és emlékezett az elesett bajtársakra. Koszorúzással, majd a Szózat s a Székely Himnusz eléneklésével ért véget a megemlékezés. Délután a darnózseli temető melletti kopjafánál emlékezett meg a szép számú közönség a doni hősekről. Fazekas Zoltán polgármester üdvözölte Dr. Nagy István mezőgazdasági minisztert, aki a közönség soraiban foglalt helyet, mint a térség országgyűlési képviselője. A megemlékezés litániával folytatódott, amit Dr. Galla Gábor érdemes esperes, plébános úr vezetett. Megemlékező beszédet Berdó Gábor ny. honvéd százados, a Doni Bajtársi és Kegyeleti Szövetség országos elnöke mondott. Közreműködött a Darnózseli Ősírózsa Nyugdíjas Klub énekkara régi katonai és egyházi énekekkel. A HOHE tagjai nevében Ratkay Zoltán emlékezett az áldozatokra. Koszorúzás, majd a Szózat eléneklése után a Kultúrházban *A doni tragédia* c. fotókiállítást néztük meg. Méltó ünnepi megemlékezések voltak.

További hírek Moronmagyaróvárról

A mosonmagyaróvári Hanság Múzeumban emlékkiállítás nyílt január 19-én v. Harmath Lajos személyes hagyatékából. Az ünnepély megnyitóján közel 100 érdeklődő jelent meg, köztük a HOHE tagjai zászlóval vonultak be. A hagyatékot fia, Dr. v. Harmat Péter ajándékozta a múzeumnak. A nyitóbeszédet dr. Ivancsics János alpolgármester mondta. Székely Zoltán, a múzeum igazgatója köszöntötte a jelenlévőket. A Harmat család három nemzedékének nevében Péter mondott sok érdekes dolgot édesapjáról, majd Tóth Máté történész, múzeológus, kurátor mutatta be a kiállítás soha nem látott emléktárgyait és fotókat.

Fekete Dénes: Doni megemlékezés Miskolcon

76 évvel ezelőtt a Vörös Hadsereg január 12-én indította meg, majd szélesítette ki támadását a következő napokban a Don kanyarban. A 2. Magyar Hadsereg a nagy hidegben a téli hadviseléstől legyengülve, gyenge fegyverzettel nem bírta feltartóztatni a támadást, arcvonalát több helyen áttörték. Megkezdődött egyes szakaszokon a visszavonulás, melynek eredményeképpen január végére odalett a 200 ezer fős magyar hadsereg nagy része. Erre a tragikus eseményre, az elesettekre emlékeztünk Miskolcon 2019. január 14-én a Doni Bajtársi és Kegyeleti Szövetség helyi csoportja szervezésében a felújított Szemere kertben álló kopjafánál.

A megjelenteket Fekete Dénes csoportvezető köszöntötte. Külön üdvözölte dr. Stiber Vivient, a BAZ megyei Kormányhivatal hivatalvezetőjét, Papp Ferencet, a Polgármesteri Hivatal főtanácsosát, Glatz Katalint, Barta Gábort és dr. Nagy Árpádot, Miskolc MJV Önkormányzata FIDESZ-KDNP frakciójának képviselőit, Badány Lajost és Révész Tibort, a Jobbik Magyarország Mozgalom önkormányzati képviselőit, Nt. Szabó Sándor református lelkipásztort, a Magyar Honvédség részéről Király János őrnagyot, helyőrségparancsnokot, és Nagy Géza őrnagyot, a Toborzó iroda vezetőjét. A Himnusz után Kühne Katalin verset mondott, majd dr. Rózsa György, a BAZ Megyei Levéltár fő levéltárosa idézte fel a korabeli eseményeket. Az elesettekért Szabó Sándor lelkipásztor mondott imát.

Az emlékhelyen a következő szervezetek, illetve személyek koszorúztak: Miskolc MJV város, a BAZ megyei Kormányhivatal, Miskolc MJV önkormányzatának FIDESZ-KDNP frakciója, a Jobbik Magyarország Mozgalom, a Doni Bajtársi és Kegyeleti Szövetség, a Helyőrségi Hagyományőrző Egyesület, a 2. Cserkészkerület, az 56-os Szövetség, a CÖF Miskolci Szervezete, a Vitézi Rend, a Magyar Történelmi Nemzetőrség, és Balogh Istvánné. A rendezvény a Szózat eléneklésével zárult.

S ehhez kapcsolódóan: Pár nappal később **Tergalecz Ferenc** sírját koszorúztuk meg **Emődön**, aki 1940-től 1945 tavaszáig volt a m. kir. honvédség katonája (ott volt a Doni áttörésnél is), majd ez után 3 és fél évig szovjet hadifogoly. Szép kort élt meg. -Feri bácsi, nyugodjál békében!

Hol sírjaik domborulnak... - A 10-es honvédek nyomában Lengyelországban

Kujan István, 2019. január 22. (Továbbította Fekete Dénes, Miskolc)

Rendszeresen szerveznek utakat Lengyelországba a miskolci 10-es honvédek emlékét ápoló miskolciak, elmondásuk szerint a lengyel mellett ma már a szlovákok is nagy gondot fordítanak a hősi temetők rendben tartására.

–Talán kevesebb szó esik róla a történelemlékönyvekben, de 1914-ben az előre nyomuló oroszok a Kárpátokon belülré kerültek, a Felvidéken vívott harcokban elesett magyar katonák sírjait, a temetőket 2010 óta kezdték el komolyabban gondozni a szlovákok – mondja **Szopkó Róbert**, a 2014-ben alapított 10-es Honvéd Hagyományőrző Egyesület elnöke, a miskolci Herman Ottó Gimnázium történelemtanára. Megtudjuk tőle azt is, hogy jó kapcsolatot sikerült kialakítaniuk a miskolciaknak a Beszkidek Hadtörténelmi Klubbal (BHK – Klub vojenskej histórie Beskydy), akik például hadijátékokat szerveznek, például Esztebneken (szlovákul: Stebník), legutóbb pedig Sztropkón, amire a 10-esek emlékét ápoló egyesületet is meghívták. Korabeli egyenruhákban „harcoló” alakulatok, ágyútűz, robbanás, füst, tábori sátrak, katonasírok – meglevenedik a

történelem ezeken a programokon, ahol lengyel, cseh, orosz, osztrák hagyományőrző csoportok találkoznak és erősítik a kapcsolatokat.

Esztebnek az első világháború 1914 november-decemberében érte el, amikor az osztrák-magyar hadsereg hadműveleti helyszínévé vált – olvashatjuk a miskolci hagyományőrző egyesület honlapján. A falu életét komolyabban érintették azok a nehéz csaták, amelyek közvetlen közelében zajlottak, főleg 1915. március második felében, amikor a Nyikolaj Ludovik Ivanov tábornok által vezetett Délnyugati Front elhatározta, hogy további támadást indít a Kárpátokban. Stebnik és Stebnik Huta község völgye közvetlen hadműveleti területté vált. Az itteni harcok során történt, hogy a 28. gyalogezred, a „Prágai Gyerekek” az 1915. április 3-i hivatalos verzió szerint átálltak az oroszokhoz. Az esetet mindkét oldal propagandacélokra használta fel, pontatlan információk alapján. Az igazság valójában az, hogy a katonák többségét kemény harcokban fogták el. Egészen ’15 áprilisáig folytak itt nehéz harcok, archív anyagok szerint 189 elesett osztrák-magyar és orosz nemzetiségű katonát temettek itt el, 75 külön sírban, köztük 4 tömegsírban. A katonai temetőt a beszki történeti klub és a község önkéntesei állították helyre. A helyreállítást pénzügyileg támogatta a Szlovák Köztársaság Honvédelmi Minisztériuma, Eperjes Községi Alapítványa és az osztrák „Fekete Kereszt” Alapítvány.

Lengyelországban jóval komolyabb múltra nyúlik vissza a katonai temetők gondozása, ezt saját szemükkel tapasztalhatták a miskolciak. – A temetők valóban nagyon jól karban vannak tartva: rendszeresen levágják a fűvet, az elkopott névtáblákat kicserélik, ahogy a rossz állapotban lévő fejfákat is. A temetőkhöz táblák segítik az eljutást, a szám alapján nagyon könnyű megtalálni őket, az ezekhez vezető utak jó állapotban vannak – mesél tapasztalatról Róbert.

–1915-ben a bécsi vezérkar mérnököket bízott meg azzal, hogy tervezzék meg, hogyan nézzenek ki a katonai temetők. Szándékos, hogy nincs két egyforma temető, erre ügyeltek, ezzel is szerették volna tiszteletüket kifejezni az elesett hősök előtt – mutat rá.

A lengyel jó példa után aztán főleg furcsa azt hallani, hogy Miskolcon a szocializmus évei alatt, a ’70-es évek elején a Hősök temetőjébe gyűjtötték össze az emlékműveket – a helyszín azért esett erre a területre, mert ez kevésbé volt szem előtt. A környékét sem gondozták, azt hitték akkoriban, hogy az I. világháborús hősöket majd szépen elfelejtik. Az utolsó Hősök napját is 1946-ban ünnepelték meg utoljára. – Mások mellett ezért is tartom szerencsésnek, hogy a 10-es honvéd emlékművet, lakossági kezdeményezésre, 2001-ben áthozták ide, a Herman Ottó Gimnázium mellé, az egykori laktanyához, a Tízeshonvéd utcába. Nálunk ekkor kezdődött igazán a tizesek emlékezetének ápolása – teszi hozzá az egyesületi elnök.

Feledy Péter, a Doni Bajtársi és Kegyeleti Szövetség Miskolci Csoportjának egykori tagja, majd titkára, a korábbi 10-es Honvéd Emléktársaság elnöke hozzáteszi: a lengyel egyesületekkel folyamatosan tartják a kapcsolatot, az utakon élvezik a vendégszeretetüket és barátságukat. – Ezek a megemlékező utak nem jöhettek volna létre a korábbi és jelenlegi városi és megyei vezetők, valamint cégigazgatók támogatása nélkül – teszi hozzá.

A magyar katonák egyik legnagyobb véráldozata

Az 1943. január 12-én bekövetkezett doni katasztrófa hetvenhatodik évfordulóján a budai várban emlékeztek meg január 11-én. A Mátyás-templomban tartott szentmisét követően a rendezvény résztvevői a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum díszudvarában tisztelegtek a Don-menti áldozatok emléke előtt.

A Mátyás-templomban tartott engesztelő szentmisén Berta Tibor ezredes, a Katolikus Tábori Püspökség általános helynöke egy a doni tragédiában résztvevő tábori lelkész imádságának felolvasásával emlékezett meg a hősi halottakról, majd kiemelte, hogy nem csak a harcokban elesett, vagy a fagyhalál miatt életüket veszítettek, de a fogságba esett katonákra és azokra is emlékeznünk kell, akik itthon kerültek börtönbe, vagy épp ítéltettek élethosszon át tartó hallgatásra. Mint Berta Tibor fogalmazott, a történelmi emlékezetet nem lehet kipusztítani. Emlékezni kell, még akkor is, ha fájdalmas a múlt.

A Katolikus Tábori Püspökség általános helynöke arról is szólt, hogy a Don mentén harcolók számtalanszor tettek tanúbizonyságot a katonaeények legszebbikéről: az önfeláldozásra is kész bajtársiasságról. Ez annak bizonyítéka, hogy az ember embert tudott maradni még a legvégső időkben is, ami egyet jelentett a béke diadalával a háború felett.

A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum díszudvarán Szabó István, a HM honvédelmi ügyekért felelős államtitkára úgy fogalmazott, hogy a Don-kanyar a Magyar Honvédség fekete lapjaként került be a történelmünkbe. „A doni veszteségekről nem állnak rendelkezésre pontos adatok, az elesettek és fogságba kerültek száma sajnos még ma sem ismert. Ám az bizonyos, hogy ez volt a magyar hadtörténelem egyik legnagyobb embervesztése, a magyar katonák egyik legnagyobb véráldozata” – jelentette ki Szabó István. Katonai sírfeliratok ismert szövegét idézve elmondta: „Senki nem tölt be szebben földi célt, mint ki holtával hazájának élt – olvashatjuk ezt a mondatot több katonai emlékművön is. De akartak-e ezek az emberek meghalni, hősi halottá válni? Valószínűleg nem. Viszont katonák voltak, akik felesküdték hazájuk védelmére és az eskühöz hűen küzdöttek a végsőig és adták legdrágább kincsüket, az életüket a hazáért.” A megemlékezésen Totha Péter Joel vezető tábori főrabbi, valamint Jákob János dandártábornok, protestáns tábori püspök mondtak imádságot, majd a résztvevők koszorú elhelyezésével tisztelegtek a hősi halottak emléke előtt.

Fotó: Rácz Tünde

Több éves hagyománynak megfelelően a rendezvény részeként Jásdi Balázs a Magyar Tartalékosok Szövetség hagyományörző tagozatának vezetője átvette Korom Ferenc altábornagy, a Magyar Honvédség parancsnokától a XIX. Doni Hősök Emléktúra – amelynek fővédnöke Benkő Tibor honvédelmi miniszter – útba indító menetparancsát.

Csendőrnapi Budapest

Február 23.-án ünnepeltük a M. Kir. Csendőrség 138. születésnapját. Budapesten Csendőrnapiot első alkalommal 1933. február 14.-én tartották az országban, majd egészen 1945-ig. Egyesületünk szervezésében idén a Hadtörténelmi Intézet Díszudvarán katonai tiszteletadás mellett megkoszorúztuk a két világháborúban hősi halált halt magyar csendőrök emlékére 1999-ben felszentelt emléktáblát.

A felhívójel és a Himnusz elhangzása után a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület elnöke köszöntötte az ünneplőket és a M. Kir. Csendőrség érdemeit kiemelve megnyitotta a központi Csendőrnapiot. Mészáros László alezredes, a Magyar Honvédség protestáns táborigazgatója imát mondott a hősi halált halt csendőrök lelki üdvéért. Imájában arra kérte a Mindenhatót, adjon a megosztott magyar társadalomnak annyi önbecsülést és lelki erőt, hogy a sok évtizedes törvénytelen és rágalmak után méltó helyére tehesse a Csendőrséget hazánkban.

A koszorúzás rendje szerint szervezeteik képviselőiben elsőként Dr. Havasi Zoltán rendőrtábornok, majd a Vitézi Rend és számos tiszteletbeli csendőrök koszorúztak. Ezután a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület, a külföldi támogatók és v. Kőrössy Zoltán koszorúját v. Ságvári Pál elnök mellett Tóth Csaba ny. rendőrigazgató, alelnök helyezte el a kegyeleti emlékhelyen. Az ünnepség a Szózat és a Magyar Takarodó elhangzása után a díszőrség elvonulása után fejeződött be a Várban.

Tóth Ernő felvétele

A budai Szent Margit Gimnázium Apor termében a csapatzászló előtti tisztelettel, közös imával, a

csendőrinduló eléneklésével folytattuk elődeink ünneplését. Az ünnepi megnyitót az Egyesület elnöke néhai v. Kiss Gábor csendőrfőhadnagy Hálaadás c. versének utolsó soraival zárta, "Áldd meg Urunk Néped, Csendben kérünk Téged, a régi csendőr helyett újra csendőrrel védj néped!" Ezt követően Vincze Gábor történész (Ópusztaszer, ÓNTE) színvonalas előadását hallhattuk *Csendőrsorsok Magyarországon a diktatúra időszakában* címmel. -Számos hozzászólás után elnöki határozat ismertetésével a csendőrség ügyében kifejtett munkásságuk elismerésül Csendőrségi Érdemkereszt, A Hazáért Érdemérem, és Tb. Csendőr Érdemkereszt kitüntetések egyikében részesült bajtársaink közül Prof. Dr. Szakály Sándor, v. Hangodi János, v. Dankó Ferenc, Dr. Gulyás István, Dr. Francsics Ottó, Tóth Kálmán, Szekeres István, Széplaki István bajtársak, valamint Tóth Ernő támogatónk. A szünetekben bajtársi beszélgetések mellett fogyaszthattuk a Szabóné Magyar Etelka kitüntetett tb. csendőr felajánlásával készített finomságokat. A továbbiakban megtekintettük Tóth Csaba dokumentumfilmekből készített összeállítását a Csendőrség életéből. A sikeres Csendőrnapi befejezésül közösen elénekeltük a Székely Himnuszt.

v. Ságvári Pál. ny. alezredes, a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület elnöke
Híven, becsülettel, vitézül a Hazáért!

HALÁLOZÁS

-Peller Ildikó és Dobolyi Árpádné Adrienne jelentették Clevelandból, hogy 2018. december 2.-án **elhunyt Dávid Gyula, aki 1973-1976-ig volt a clevelandi MHBK főcsoport vezetője.** Felesége, Valika két héttel őelőtte halt meg. Gyászmiséje a Szent Imre magyar templomban volt, a Holy Cross temetőben helyezték örök nyugalomra.

RÖVID HÍREK, LEVELEK, KIEGÉSZÍTÉSEK

-Köszönjük **Králik Györgynek**, hogy – munkatársunk, **Mátrai Géza közvetítésével** - Torontóból saját autóján elhozott több doboz könyvet a szerkesztőség archívumának. A könyvek **néhai Borbás Károly főszerkesztő hagyatékából** vannak.

-**Nagy László Gerő ny. ezredes, a HOHE alelnöke is** részt vesz **v. Bánkuty Géza (1926-2018)** szabadságharcos, sok emigrációs és hazai magyar ügy támogatója katonai tiszteletadással történő temetése szervezésében, melyre 2019. július 4-én 11 órakor kerül sor a Fiumei Úti Nemzeti Sírkertben.

-2018. december 7-én Térképészeti Tudományos Napot rendeztek Magyar Tudományos Akadémián *A 100 éves magyar katonai térképészet* címmel. **Siposné prof. dr. Kecskeméthy Klára ezredes, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem tanára Czetz János 48-as táborkor argentinai katonai pályafutásáról tartott előadást.** A jeles évfordulhoz kapcsolódóan a NKE Hadtudományi és Tisztképző Kara 2019. február 12-én (immár hatodik alkalommal) pedig **vetélkedőt rendezett**, melynek helyszínéül a magyar katonai térképészet évszázados bázisát, az MH Geoinformációs Szolgálat főépületét választották. Kecskeméthy prof. és kollégája, Kállai Attila létrehozott egy **információs centenáriumi honlapot** is, amelyen minden, az évfordulóhoz köthető információt elhelyeznek: <https://www.makater100.hu/>

-**Pintér Kornél, a Magyar Vidék Országos 56-os Szervezet országos elnöke jelentette**, hogy „Az 1956-os Forradalom és Szabadságharc emlékéért Alapítvány” (Veszprém), a Magyar Vidék Országos 56-os Szervezet és a Történelmi Vitézi Rend 2018.december 14-én előadással egybekötött veszprémi bemutatót rendezett **Schutzbach Csaba közíró, gyűjtő „Friedrich István – 100 éve történt az őszirózsás forradalom” c. könyvéhez.** A bemutatót megtisztelte jelenlétével a kötet két lektora, Zeidler Sándor iparművész, heraldikus és Simon F. Nándor, a rendvédelem-történet magisztere. A kötet a Magyar Vidék Országos 56-os Szervezet kiadásában jelent meg. -Ugyanők rendeztek 2019. január 11-ére személyes hangvétellű előadást **„A forradalom tanúi - 1956”** címmel **v. Ambrus Árpád**, 1956-ban a balatonfüzfői Nitrokémia Ipartelepeken nemzetőr, az 1956. november 4-i szovjet agresszió túlélője, **és Suri Kálmán**, 1956-ban Veszprémben nemzetőr, akit 1956. november 8-án bajtársaival együtt Veszprémből a Szovjetunióba deportáltak, részvételével. Az előadással is tisztelegtek az 1956-os Forradalom és Szabadságharc, valamint a kommunista diktatúra áldozatainak emléke előtt. -Február 5-én **Dr. Soós Viktor Attila történész**, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának tagja és **Erdős Kristóf történész** (a Nemzeti Emlékezet Bizottságának Hivatala) **„Halálra ítélve – Papi sorsok '56 után”** és a **„Légy hű mindhalálig – A hitvalló egyház magyar mártírjai”** c. kötetei előadásokkal egybekötött veszprémi bemutatóját rendezték. Az eseményt megtisztelte jelenlétével és imát mondott a vértanúk lelki üdvéért **Főtisztelendő Brenner József kanonok**, c.apát, nagyprépost, a Veszprémi Boldog Gizella Szeminárium spirituálisa, az 1957.december 15-én vértanúhalált halt Boldog Brenner János (1931-1957) atya testvére. A kiadványok bemutatójával is tisztelegtek a kommunista diktatúra vértanúinak emléke előtt. –Február 22-

én pedig a volt Várbörtön udvarán lévő emléktáblánál **koszorúztak** a kommunizmus alatt ott raboskodó és kivégzett politikai elítéltek emlékére.

-53 éves a Los Angelesi Kárpátok népitánc együttes. Ahogy Kékessy György alapító írja:
Barátaim, a 'Kárpátok' 2019. február 7-én tölti be fennállásának 53. évét. Eddig az egyetlen magyar népi együttes az Észak-Amerikai diaszpórában, amely ennyi évet folyamatosan megért. Köszönöm a 12 alapítónak lelkes munkáját, azoknak, akik a felépítésben sokat segítettek és továbbvitték a megkezdett munkát. Dícséret a volt és mai vezetőknek, kik fáradtságot nem ismerve lelkesen továbbadják szép magyar kultúránkat a felnövő generációnak. Köszönet a magyar kormánynak, a Kőrösi-Csoma-ösztöndíjasoknak, a vendég-oktatóknak, úgyszintén köszönet a magyar és amerikai közönség lelkes és kitartó támogatásáért. Isten éltesse a "Kárpátokat"!

További sok sikeres évet kíván Kékessy György (Los Angeles/Tiszafüred)

-Magyarország kanadai nagykövetsége és a Kanadai Magyar Kulturális tanács 2019. március 17-én **emléktáblát avatott Alberta tartomány első magyar telepesei emlékére Bashaw** városka mellett, a szántóföldek között fekvő St. Michael's katolikus temetőben. Az emléktábla avatását követően mindenkit szeretettel vártak a közeli Schultz Ház vendégtermében. A Calgary-i Stein P. Juliannának is nagy szerepe volt a tábla elintézésében. Ahogy írja, "Az ottani St. Michael's Hagymányórzó Társulat nagy segítségemre volt, ők tartják karban a temetőt. Tavaszra parkosítják, új kerítéssel látják el".

-Horváth Lajos jelentette Torontóból, hogy "A Magyar Helikon Társaság megrendülve értesült szeretett és nagy tiszteletben tartott egykori pedagógusa, **Koós-Hutás György elhunytáról**. Gyuri bácsi – ahogyan diákjai nevezték őt – a Helikon Gimnáziumban a torontói magyar fiatalok generációit tanította a hosszú évek alatt. Vérteli pedagógus, megbecsült kolléga volt, aki a magyar kultúra és történelem átadásán fáradozott töretlen hittel és erővel. Nem csak a Társaságot érte nagy veszteség, hanem a pedagógus közösséget is. Emlékét örökre megőrizzük, Isten nyugosztalja! (A tanár úr Tihanyban született 1951-ben, s még dolgozott a Burg Kastl-i Magyar Gimnáziumban is. – a szerk.)

-A Vitézi Rend Magyarországi Törzsszéke, melynek jelenlegi központja az Országos Törzskapitány lakhelye folytán Alcsútdobozon van, ismét volt kedves elküldeni szerkesztőségünk archívumának a **Vitézek Hírmondója** legújabb, 2018/4-es számának két példányát, figyelmességüket köszönjük szépen!